

2024 m. kovo mėn. eksporto prognozė

Paskelbta 2024 m. vasario 29 d.

Santrauka

Prognozuojama, kad **2024 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto (be energetinių produktų) vertė padidės 14,1 proc. per metus** (iki 22,2 mlrd. eurų), o **2025 m. – 23,4 proc.** (iki 27,4 mlrd. eurų). 2023 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto (be energetinių produktų) vertė sumažėjo 11,1 proc., eksporto mažėjimą daugiausiai lėmė 10,3 proc. sumenkusios eksporto apimtys bei nežymus eksporto kainų sumažėjimas (-0,8 proc.). 2024 m. tikimasi spartesnio eksporto apimčių augimo ir nežymaus kainų mažėjimo. 2025 m. prognozuojamas ir kainų, ir apimčių augimas, tačiau didesnę įtaką vertės kaitai darys eksporto apimtys.

Prognozuojama, kad **2024 m. reeksporto (išskyrus energetinius produktus) vertė padidės 5,1 proc.** (iki 15,1 mlrd. eurų), **2025 m. – 25,1 proc.** (iki 18,9 mlrd. eurų) per metus. 2023 m. reeksporto mažėjimą nulėmė kainų kaita. 2023 m. prekių reeksporto vertė sumažėjo 4,2 proc.; reeksporto kainos mažėjo 3,7 proc., o apimtys – 0,2 proc. per metus. 2024 m. tikimasi reeksporto apimčių didėjimo ir nežymios neigiamos kainų kaitos. 2025 m. reeksporto vertės kaitai didelę įtaką darys reeksporto apimčių augimas, kainoms beveik nekintant.

Prognozuojama, kad **2024 m. paslaugų eksporto vertė padidės 5,4 proc.** (iki 20,2 mlrd. eurų), **2025 m. – 4,7 proc.** (iki 21,2 mlrd. eurų) per metus. Išankstiniu vertinimu, 2023 m. paslaugų eksporto vertė augo 10,3 proc.; eksporto kainos ir apimtys didėjo po 5,2 proc. per metus. 2024 m. prognozuojamas paslaugų eksporto apimčių augimas nekintant kainoms. 2025 m. tikimasi teigiamos apimčių kaitos, tačiau didesnę įtaką vertės kaitai darys eksporto kainos.

1 lentelė. Eksporto apimčių, kainų ir verčių augimo prognozės.

Eksporto kategorija		2022	2023	2024P	2025P
Lietuviškos kilmės prekių eksportas, išskyrus energetikos produktus	Apimtys	-4,4%	-10,3%	16,3%	18,6%
	Kainos	24,0%	-0,8%	-2,0%	4,0%
	Vertės	18,3%	-11,1%	14,1%	23,4%
Prekių reeksportas, išskyrus energetikos produktus	Apimtys	10,9%	-0,2%	6,0%	25,3%
	Kainos	7,6%	-3,7%	-0,8%	-0,2%
	Vertės	19,5%	-4,2%	5,1%	25,1%
Paslaugų eksportas	Apimtys	3,7%	5,2%	4,8%	1,4%
	Kainos	23,6%	5,2%	0,5%	3,3%
	Vertės	28,3%	10,3%	5,4%	4,7%

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Inovacijų agentūros skaičiavimai.

Prognozių palyginimas, pagrindinės prielaidos ir rizikos

Lyginant 2024 m. kovo mėn. ir 2023 m. rugsėjo mėn. VŠĮ „Inovacijų agentūra“ eksporto prognozių scenarijus, 2024 m. lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksporto prognozė yra didinama, o

prekių reeksporto (be energetinių produktų) ir paslaugų eksporto verčių augimo prognozės yra mažinamos. Pagrindinė eksporto peržiūrų priežastis – spartesnis, nei buvo tikimasi praėjusių metų viduryje, eksporto kainų ir apimčių mažėjimas. Tebetvyrantis verslo aplinkos netikrumas dėl karo veiksmų Ukrainoje, sankcijų spaudimas Rusijos ir Baltarusijos režimams, turi tiesioginį reikšmingą poveikį Lietuvos prekių ir paslaugų eksporto apimčių kaitos potencialui.

2023 m. rugsėjo mėn. VŠĮ „Inovacijų agentūra“ prognozavo, kad 2024 m., palyginti su 2023 m., lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė (be energetinių produktų) turėtų augti 6,1 proc. 2024 m. kovo mėn. prognozuojamas 14,1 proc. metinis augimo tempas. 2023 m. rugsėjo mėn. buvo prognozuotas 7,9 proc. prekių reeksporto (be energetinių produktų) augimas, 2024 m. kovo mėn. prognozė yra mažinama iki 5,1 proc. Paslaugų eksporto prognozė 2023 m. rugsėjo mėn. buvo 7,1 proc., dabar ji mažinama iki 5,4 proc. 2025 m. atitinkamų rodiklių augimas yra 23,4 proc., 25,1 proc. ir 4,7 proc.

2 lentelė. Eksporto verčių prognozių palyginimas.

Eksporto kategorija	2024 m. kovo mėn. prognozė			2023 m. rugsėjo mėn. prognozė		
	2023	2024P	2025P	2023	2024P	2025P
Lietuviškos kilmės prekių eksportas, išskyrus energetikos produktus	-11,1%	14,1%	23,4%	-9,4%	6,1%	----
Prekių reeksportas, išskyrus energetikos produktus	-4,2%	5,1%	25,1%	9,6%	7,9%	----
Paslaugų eksportas	10,3%	5,4%	4,7%	4,6%	7,1%	----

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Inovacijų agentūros skaičiavimai.

Prognozuojama, kad **2024 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto (be energetinių produktų) vertė padidės 14,1 proc.** per metus (iki 22,2 mlrd. eurų), o **2025 m. – 23,4 proc.** (iki 27,4 mlrd. eurų). 2023 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto (be energetinių produktų) vertė sumažėjo 11,1 proc., eksporto kainos mažėjo 0,8 proc., o apimtys sumenko 10,3 proc. per metus. Prognozuojama, kad 2024 m. eksportuojamų prekių kainos mažės 2,0 proc., apimtys augs 16,3 proc. per metus. Prognozuojama, kad 2025 m. kainos augs 4,0 proc., apimtys – 18,6 proc. per metus.

2024-2025 m. prognozė remiasi keletu prielaidų: (1) Numatomas Europos ekonomikos augimas. Pagal Europos Komisijos (žiemos) prognozę ES-27 šalių ekonomikos 2024 m. augs 0,9 proc. per metus, 2025 m. – 1,7 proc. per metus.¹ Būtent ES šalys yra pagrindinės lietuviškos kilmės eksporto partnerės, todėl 2024-2025 m. prognozuojamas teigiamas eksporto pokytis. Nors 2024 m. ES-27 šalių ekonomikų augimas bus ganėtinai nuosaikus, tačiau neigiama 2023 m. lietuviškos kilmės eksporto apimčių bazė, turėtų lemti kiek spartesnį nei įprastomis aplinkybėmis eksporto apimčių augimą. (2) Numatomas lėtesnis nei 2023 m. kainų augimas Europos Sąjungoje. Pagal Europos Komisijos (žiemos) prognozę 2024 m. ES-27 šalių ekonomikų SVKI² padidės 3,0 proc., 2025 m. – 2,5 proc. Lietuvos prekių eksporto kainos 2024 m. pirmąjį pusmetį, tikimasi,

¹ Europos komisija. 2024 m. žiemos ekonominė prognozė. https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/ff9ac7b7-a0a2-4be9-9fd9-1294f5d9a00a_en?filename=winter_forecast_2024_statistical%20annex.pdf

² Suderintas vartotojų kainų indeksas

mažės, labiausiai dėl aukštos 2023 m. bazės, o 2024 m. antrąjį pusmetį prognozuojama silpnai teigiama kainų kaita. 2024 m. eksporto kainų dinamika bus teigiama ir artima normaliai eksporto kainų kaitai.

Yra rizikų, susijusių su šių prielaidų neišsipildymu. Tačiau rizikos, palyginti su praėjusiomis prognozėmis, iš esmės, karo Ukrainoje kontekste, nesikeičia. (1) Karo baigtis Ukrainoje tiek laiko, tiek ir rezultato požiūriu kol kas dar nėra žinoma. Tai lemia didelį bendrą politinį ir ekonominį neužtikrintumą visame Europos kontinente. Karo veiksmams pasibaigus, teigiamas poveikis pasaulio ekonomikos aktyvumui nėra atmetinas. (2) Nors konfliktas Artimuosiuose Rytuose padidino geopolitinius rizikos veiksnius žaliavų rinkoms, kol kas jo įtaka kainoms buvo nedidelė. Žiemą ženkliai sumažėję dujų ir elektros kainos Europoje, tikimasi, kad išliks esamo lygio; maisto ir metalo kainos taip pat ženkliai mažesnės nei ankstesniais laikotarpiais ir tikimasi, kad šiek tiek mažės toliau. (3) Sankcijos Rusijai ir Baltarusijai, tebesitęsiantis politinių ir prekybinių santykių ribojimas su šiomis šalimis, lemia ekonominių ir politinių santykių blogėjimą, o to poveikis ekonominėje perspektyvoje nėra pilnai žinomas. Atsižvelgiant į visas šias rizikas, eksporto vertė gali būti koreguojama ir žemyn, ir aukštin.

Prognozuojama, kad **2024 m. reeksporto (išskyrus energetinius produktus) vertė padidės 5,1 proc.** (iki 15,1 mlrd. eurų), **2025 m. – 25,1 proc.** (iki 18,9 mlrd. eurų) per metus. Kitaip nei lietuviškos kilmės prekių eksporto atveju, 2023 m. reeksporto mažėjimą nulėmė kainų kaita. 2023 m. prekių reeksporto vertė sumažėjo 4,2 proc.; reeksporto kainos mažėjo 3,7 proc., o apimtys – 0,2 proc. per metus. Prognozuojama, kad 2024 m. reeksporto kainos mažės 0,8 proc., o apimtys augs 6,0 proc. per metus; 2025 m. kainos mažės 0,2 proc., apimtys augs 25,3 proc.

2024-2025 m. prekių reeksporto prognozė remiasi tomis pačiomis prielaidomis, tačiau yra ir skirtumų. 2023 m. reeksporto kryptys kiek skiriasi, palyginti su lietuviškos kilmės prekių eksporto kryptimis. Rizikos dėl prognozių neišsipildymo yra tokios pat kaip lietuviškos kilmės eksportui, tačiau čia paminėtina ir papildoma rizika – galimas sienų uždarymas su Baltarusija; iniciatyvos riboti sankcionuotų prekių srautus į Rusiją per trečiąsias šalis ir Lietuvos iniciatyvos plėsti dvigubos paskirties prekių sąrašą, ribojant jų patekimą į Rusijos rinką. Atsižvelgiant į šias papildomas rizikas, reeksporto vertės kaita gali būti lėtesnė, nei pagrindiniame prognozių scenarijuje.

Prognozuojama, kad **2024 m. paslaugų eksporto vertė padidės 5,4 proc.** – (iki 20,2 mlrd. eurų), **2025 m. – 4,7 proc.** (iki 21,2 mlrd. eurų) per metus. 2023 m. paslaugų eksporto augimą lėmė tiek kainų, tiek apimčių kaita. 2023 m. paslaugų eksporto vertė, išankstiniu vertinimu, augo 10,3 proc.; eksporto kainos ir apimtys didėjo po 5,2 proc. per metus. Prognozuojama, kad 2024 m. paslaugų eksporto kainos augs 0,5 proc., apimtys – 4,8 proc. per metus; 2025 m. tikimasi apimčių augimo, tačiau didesnę įtaką vertės kaitai darys eksporto kainos. Pastarųjų kaita, kitaip nei prekių eksporte, labai priklauso nuo ekonominių procesų vidaus rinkoje. Prognozių prielaidos ir rizikos dėl prognozių neišsipildymo yra tokios pat kaip lietuviškos kilmės eksportui ir reeksportui.